

Wijsheid in actie; hoe kennis transformeert tot Wijsheid

Verslag van een bezoek aan de Engelse theologe Dr Margaret Barker van vrijdag 6 tot en met 9 augustus 2010 door Annine van der Meer.

Wie is Dr Margaret Barker? Zij is 'and independent scholar and author' and 'a former President of the Society for Old Testament Study' in Engeland. Zij is de geestelijke moeder van de 'tempel-theologie' uit de periode van *de eerste tempel* te Jeruzalem (968 - 586 v. Chr.). Deze theologie kenmerkt door *partnerschap van het goddelijk mannelijke en vrouwelijke*, dan Wijsheid genoemd. Je vindt deze terug in het Oudere Testament dat aan het exclusief mannelijke Oude Testament van de tweede tempel voorafgaat.

Geestelijke moeder en drijvende kracht achter de tempelschool.

Barker is medestichter van de 'Temple Studies Group', die zich beijvert de kennis van de tempel-theologie van *de eerste tempel* terug te vinden en te verspreiden. In deze theologie speelt de Moeder van de Heer een belangrijke rol; zij is door de priesterschrijvers uit de tweede tempelperiode na 586 v. Chr. op grote schaal doelbewust uit de Hebreeuwse teksten weggeschreven en verdoemd. De theologie van de eerste tempel is de basis van het latere joodse en gnostische christendom en diverse

mystieke en rituele tradities in het huidige oosterse en westerse christendom. De tempelschool organiseert twee keer per jaar internationaal bezochte symposia in Londen; tijdens zo'n symposiumzaterdag laten 6 sprekers hun licht schijnen over een thema uit de tempeltheologie. Altijd bijt Margaret de spits af en zet de toon met een integrerende basistoetspraak, waarin de volgende sprekers ieder een plaats krijgen; diverse mensen de VS komen er speciaal een weekend voor over. Ook organiseert de tempelschool een zomerschool. De volgende vindt plaats van 8 tot en met 12 augustus 2011 in de woonplaats van Margaret, Borrowash in Derby op anderhalf uur treinen ten noordoosten van Londen. De kleine luchthaven East Midlands Airport ligt op 20 minuten rijden van haar woonplaats.

Haar oeuvre. Zij publiceerde 15 boeken waaronder *The Older Testament* (1987), *The Lost Prophet* (1998), *The Gate of Heaven* (1991) *The Great Angel* (1992), *On Earth as it is in Heaven* (1995), *The Risen Lord* (1996); *Commentary on Isaiah* (1996), *The Revelation of Jesus Christ* (2000), *The Great High Priest* (2003), *Temple Theology* (2004), *An Extraordinary Gathering of Angels* (2004), *The Hidden Tradition of the Kingdom* (2007), *Temple Themes in Christian Worship* (2008), *Christmas, the original story* (2008) en *Creation: A Biblical Vision for the Environment* (2009). Haar prachtig geïllustreerde boek over Engelen uit 2004 werd in 16 talen waaronder het Nederlands, vertaald en is getiteld *Het complete Engelenboek* (2004). Daarnaast schreef ze talloze artikelen; 24 hiervan zijn onder rubriek 'papers' te vinden op haar website www.margaretbarker.com en hier down te loaden.

Geognosis en Ecotheologie. Sinds 2000 functioneert Margaret Barker als Biblical Scholar in het team Zijne heiligheid of 'His All Holiness' de oecumenische patriarch Bartholomew, hoofd van 300 miljoen orthodoxe christenen wereldwijd en geeft haar bijbelse visie op aarde en milieu. De patriarch is de

270^e opvolger van de apostel Andreas en hoofd van het patriarchaat te Istanboel. Hij wordt ook wel de groene patriarch genoemd omdat hij de eerste christelijke leider is die zich wereldwijd actief inzet voor schone wateren en op een spirituele missie is de planeet als Gods schepping te redden. In 1988 is de beweging Religion, Science and Environment op Patmos opgericht zie website www.rsesymposia.com. Sinds die tijd organiseren de groene patriarch en zijn staf varende symposia. Hij bereist dan met zijn staf en ca 200 experts en journalisten wereldzeeën en grote rivieren om de aandacht te vestigen op de noodzaak van schone wateren –levenswater is in de tempeltheologie een belangrijk symbool voor Wijsheid of Sophia. In 1955 bevoer men de Egeïsche zee, in 1997 de Zwarte Zee, in 1999 de Donau, in 2002 de Adriatische Zee, in 2003 de Baltische Zee, in 2006 de Amazone en in 2007 de Arctische Zee. De patriarch bad voor zuiver water, zegende het water en zong heiligende psalmen over die zelfde wateren daarbij begeleid en ondersteund door een prachtig koor. En passant kwamen tal van onverkwikkelijke milieuschandalen aan het licht, die door de aandacht in de wereldpers soms snel door de plaatselijke autoriteiten aangepakt en opgeruimd werden. Binnenkort hoopt men naar het Victoria-meer in Afrika te gaan.

Onderscheiden. Op een snikhete dag in juli 2008 heeft het hare Majesteit Koningin Elisabeth behaagt Margaret in een indrukwekkende plechtigheid te ridderen tot Doctor of Divinity of her Majesties Realm in Lambeth Palace, de officiële residentie van de aartsbisschop van Canterbury, hoofd van de Anglicaanse Kerk.

Vrijdag 9 oktober.

Om 9.55u Engelse tijd land ik in East Midlands Airport, anderhalf uur treinen ten noordoosten van Londen. Margaret Barker en haar man Richard staan mij al op te wachten. Margaret had aangekondigd dat zij te herkennen viel aan de stok waar zij op leunde. Dit omdat zij momenteel aan huis gekluisterd is vanwege een aanstaande heupoperatie die zij binnenkort hoopt te ondergaan. Zij maakt van de nood een deugd en schrijft onvervaard verder aan haar nieuwe boek *The Mother of the Lord*. Ik ben dit 'long weekend' in hun huis uitgenodigd en verbaas mij over hun beider hartelijkheid en gastvrijheid. Behalve vanuit e-mails en diverse boeken van haar hand over de Lost Lady, de Moeder van de Heer, uit Israël en de verbinding tussen haar en Maria, kennen wij elkaar niet. Maar daar komt snel verandering in...

'Lost lady Wisdom'. Door een lieflijk heuvelachtig, groen en rond landschap rijden wij naar hun huis. Na een zoektocht van twee jaar kreeg ik via een van haar uitgevers eindelijk digitaal contact met haar. Ik wil haar persoonlijk mijn boek *Van Sophia tot Maria. De wedergeboorte van de verborgen Moeder in de 21^e eeuw* (2008) brengen en haar aan de hand van hierin vermelde citaten uit en verwijzingen naar haar werk tonen hoeveel ik bij het schrijven aan haar werk gehad heb. Ik val met

mijn neus in de boter omdat zij voor haar nieuwe boek *The Mother of the Lord*, volledig in de stof zit en zojuist het materiaal over de weggepeste en weggeschreven Moeder uit het Oudere en Oude Testament in het manuscript heeft verwerkt. Vier dagen lang krijg ik les in het verloren gaan en wegschrijven van de Lost Lady. Er blijkt sprake van een complot tegen haar van een door mij onvermoede omvang. Zij is welbewust en met opzet door de priesterschrijvers van de tweede tempel weggeschreven. Zij hoefden vaak maar een kwart Hebreeuwse letter te veranderen om haar zwart te maken en neer te drukken (M. Barker, *The Revelation of Jesus Christ*, 162, 204-205; *Van Sophia tot Maria*, 120 n8, 144 n 156). Het is veel erger dan ik ooit gedacht heb. Margaret is door haar enorme kennis van zowel de canonieke en apocriefe oudtestamentische Bijbelteksten, die zij continu met elkaar vergelijkt, in staat door de teksten heen te lezen en de oudere tekst waarin de Lady nog schittert door aanwezigheid, te reconstrueren. Ik realiseer me hoe erg het geweest moet zijn toen Wijsheid als verbindende kracht binnen heel de schepping van kosmos en aarde is weggevallen uit het bewustzijn en het leven van de gewone mensen. Daardoor werd kennis specialistisch, gefragmenteerd en gemonopoliseerd. Toen Wijsheid verdween, raakte de schepping uit balans. Geïntegreerde wijsheid verwerd tot louter intellectuele kennis. Met Lady Wisdom of Vrouwe Wijsheid verdween respect voor de aarde, de natuur, het vrouwelijke en lichamelijke. Respect voor de Moeder Natuur en Moeder Kosmos raakten zoek. De Lady dook onder.

De Vrouwe komt terug. Indrukwekkend vertelt Margaret hoe zij op zaterdag 27 juni 2004 aanwezig is bij de plechtige intrede van de Tikhvin icoon van de Moeder van God op het Kremlin in Moskou. Op mijn logeerkamer staat –boven een Sophia-icoon- de icoon van deze Moeder, een gekroonde koningin met het kind op de arm; vrienden namen de Tikhvin-icoon voor haar mee. Tijdens de vernietigingen van de Russische Revolutie In 1917 heeft men de Madonna van Tikhvin verstoep en naar het buitenland gesmokkeld waar zij in een garderobe kast met dubbele wanden onzichtbaar en dus behouden blijft. In 2004 wordt zij in een grote processie in Moskou officieel ingehaald in de onlangs herbouwde kathedraal van Christus de Verlosser aan het Kremlin in Moskou die in Augustus 2000 is ingewijd. Hoewel Margaret een toegangkaart heeft, kan zij vanwege de enorme menigtes niet in de kerk zelf bij de plechtigheid aanwezig zijn en moet buiten blijven toekijken hoe de lange processie de kathedraal betreedt. Maar ze is erbij wanneer de Lost Lady opnieuw haar intree maakt; hoe symbolisch. De icoon is nu weer terug in het klooster in het noorden van Rusland waar de Moeder Gods oorspronkelijk vandaan komt.

Wijsheid geeft inzicht in het totaal. Dit verhaal staat symbool voor wat er dit weekend met mij gebeurt. Margaret toont mij hoe de Lost Lady in oud-Israël verloren raakt maar weer terug te vinden is in archaisch Hebreeuwse teksten, de pseudo-epigraphen en apocriefen van het Oude Testament én de canoniek-Hebreeuwse teksten van later datum die pas veel later het genoegen smaken in het Oude Testament te worden opgenomen. 'She is not gone, she is waving at me', herhaalt ze de vier dagen waarin we in gesprek zijn, keer op keer.

Een prominente plaats in de eetkamer valt ten deel aan de boom des levens, belangrijk symbool voor Wijsheid of de Moeder, die een ereplaats heeft gehad in de eerste tempel te Jeruzalem. Op hoogtijdagen worden hier de zeven kaarsen in de boom ontstoken; want een zevenarmige vurige boom des levens geeft in de eerste tempel licht en inzicht en wijsheid. Ook geeft de boom geurende olie waarmee men gezalfd werd tot zoon en dochter van God en Wijsheid, tot iemand die weet, iemand met gnosis. Men ontvangt helder zicht en geïntegreerde kennis in de oorsprong en de geheimen van de schepping en het levens, in de eeuwigheid. Vandaar veel visioenen en mystiek in de eerste tempel en later bij joodse en gnostische christenen. Vandaar ook de grote helderziende ogen van de Asjera-figurines. Zij hebben vaak een rood gezicht, zoals Wijsheid ook op Russische ikonen vurig rood is geschilderd. Ook de boom des levens stond in vuur en vlam en gaf licht en inzicht. Margaret houdt vol dat er in de tuin van het paradijs twee bomen waren: de boom van leven en de boom van kennis van goed en kwaad. In het traditionele Bijbelverhaal aten Adem en Eva van de verkeerde boom en toen zou de ellende zijn begonnen... De rest van de dagen zit ik in de eetkamer vaak recht tegenover Margaret die de boom aan haar rechterhand heeft. Omdat ik schuin tegenover de boom zit, houden Margaret en de boom die licht, leven en wijsheid schenkt, vrijwel constant mijn blik gevangen. Nieuwe puzzle-stukjes van een verloren gegaan geheel ontvouwen zich. En ik verbaas en verwonder me en ben dankbaar.

Zaterdag 10 augustus.

Net als vrijdag doen wij ook de zaterdag niets anders dan over de Lost Lady van Israël praten. Ik schrijf een dik cahier vol met voorbeelden van het wegschrijven. Zowel de eetkamertafel als haar aangrenzende studeerkamer vullen zich met stapels naslagwerken aan de hand waarvan zij mij het complot tegen de Lady aantoonde. Telkens print ze andere artikelen voor me uit en aarzelt niet om delen uit haar nieuwe boek in wording mee te geven. Telkens komt ze met ter zaken doende boeken aandragen terwijl ze onderwijl met mij doorpraat, kookt, telefoontjes aanneemt van haar tempelschool-staf en medewerkers van de groene patriarch en tussendoor e-mails beantwoordt. Iemand uit Australië geeft zich per mail op voor de een week durende zomerschool. Deze wordt door tempelschool-medewerkers in augustus 2011 georganiseerd en door Margaret gegeven. Ik spits mijn oren en geef mij zelf direct hierna op. Ze vraagt of ik genoeg neem met een geïmproviseerd bed in haar overvolle studeerkamer, dit vanwege het huis dat reeds volgeboekt is. Ik prijs me gelukkig want

waar kun je beter slapen dan hier? Hierna komt zij direct in actie om de mensen van haar organisatie en haar kerk aan te zetten nu al de bed- en breakfast-adressen in haar woonplaats te mobiliseren. Gegevens over de zomerschool vind je onderaan dit verslag en op haar website.

Een zwarte cake voor een Zwarte Madonna, de Moeder. Margaret blijkt een geweldige huis- en gastvrouw die haar huishouden met ijzeren discipline volgens een vast tijds patroon runt. Ze blijkt getuige een zaterdagavond vertoonde videofilm ook een fantastische grootmoeder die met haar twee kleinkinderen James van zes en een half en Sophie van drie, toneelstukjes als Peter Pan op de planken brengt. Beide kleinkinderen vertolken bij gebrek aan meer spelers op hilarische dubbelrollen. Zij is de verteller. Op de video houdt ze wanneer ze achter het gordijn vandaan komt, het door haar geschreven script in de hand dat ze zojuist heeft voorgelezen. Ze knutselt en fröbelt met haar kleinkinderen. Direct na mijn vertrek komen ze Woensdag 10 augustus tot grote vreugde van hun grootouders weer logeren.

Rond lunch- en dinertijd vult het huis zich met de heerlijkste overgeuren want de grote Engelse Wijsheid-deskundige blijkt een fantastische kok, die van de groenten en vruchten uit de tuin het ene creatieve gerecht na het andere op tafel tovert. Wanneer zij hoort dat ik werk aan een manuscript over de Zwarte Madonna gaat zij dit keer niet voor haar boekenkast maar voor haar keukenkast door de knieën en buigt voor de zoveelste keer jammerend haar pijnlijke heup. Zij is geïnteresseerd in de relatie voeding, moederlandse cultuur en (verborgen) matriarchale geschiedenis. Zij zoekt net zo lang totdat zij een los recept uit haar vele kookboeken vist waarin het recept van de pittige zwarte cake van de Zwarte Madonna van Tindari op Sicilië staat: amandelen vormen de basis en trouwen met chocola, koffie en kaneel. Andere recepten uit een boek getiteld 'The cooking of Greece and Turkey' bewijzen volgens Margaret dat de Madonna nog altijd verbonden wordt met ovaalvormige amandelen en cake. Zij stelt met genoeg vast dat in tal van recepten voor cakes tot op de dag van vandaag de amandel of amygdala gebruikt wordt. De boom des levens zou een in zeven takken gesnoeide amandelboom zijn. Het Hebreeuwse woord voor amandel betekent 'grote moeder'. Amandelvormige ogen van Asjera-figurines staan symbool voor het heldere zien (Barker, *The great High Priest*, 244 n 65) *Van Sophia tot Maria*, 155).

Koeken bakken voor de Koningin van de Hemel en de Aarde. Niets nieuws onder de zon want cakes bakken voor hun Koningin van de Hemel, de Moeder van de Heer, deden de joodse vrouwen in Jeruzalem rond 600 v. Chr. ook al (*Jer. 7:17-18, Van Venus tot Madonna*, 429). En ze gaan vlijtig door met het bakken van koeken die met rozijnen en honing gezoet zijn wanneer ze uit Jeruzalem in diaspora naar Egypte vluchten en hier hun moederlandse gewoonten voortzetten (*Jer. 44:15-19, Van Venus tot Madonna*, 430). Kerkvader Epiphanius vermeldt afkeurend hoe christelijke vrouwengroepen in Arabië tot in de 4^e en 5^e eeuw na Chr. (zoete) broodjes bakken voor Maria. Waarom niet, ze doen het al zo lang (*Van Sophia tot Maria*, 400-02). En in landen rond de Middellandse zee gebeurt het nog steeds getuige Margaret's kookboeken. Margaret's zwarte amandelcake voor de Madonna uit Sicilië is zo heerlijk dat ik tegen mijn suikerarme gewoontes in zelfs het laatste stuk verorber.

Zondag 11 augustus.

Ter kerke. Om 10.30 gaan we ter kerke in haar Methodistenkerk aan het einde van de straat. Het is een indrukwekkende dienst; bij de koffie na afloop verneem ik dat zij al vele jaren als ervaren preacher in haar regio functioneert en ook invalt bij ziekte. Daarnaast verzorgt zij trainingen van drie jaar voor toekomstige predikers in wording van haar eigen kerk en de Anglicaanse kerk. Deze aspirant-predikers krijgen een degelijke opleiding die ook veel correctie en administratie met zich meebrengt. Ik verbaas me over de energie en inzet van deze duizendpootachtige dame die tussen al deze bedrijven door tal van substantiële artikelen en boeken schrijft.

Lezing in het Augustinessenklooster. Op zondagmiddag geeft zij in een dichtbij gelegen vrouwenklooster van het Convent of the Holy Name een lezing over haar werk voor de groene patriarch. Ze voer vanaf 1995 over alle wateren mee en verzorgde voor de aanwezige internationale milieudeskundigen en journalisten lezingen over de heilige relatie tussen schepper/schepster (creator/creatix) en hun schepping (creation) (Zie haar boek *Creation*, 2008). In haar indrukwekkende en hoopgevende lezing ontpopt zij zich als een bevlogen activiste. In het werk van de patriarch ziet ze 'Wisdom in action'.

Maandag 12 augustus.

Interpretatie van symbolen van Wijsheid. Wanneer ik haar maandag door mij meegebrachte powerpointpresentaties Over Wijsheid laat zien, raakt zij begeistert door de schoonheid van de beelden van het verloren goddelijk vrouwelijke. Zij interpreteert de vrouwelijke beeldtaal op bepaalde rituele voorwerpen als de cultusstaander van Ta'anach met de vier boven elkaar liggende panelen op een geheel eigen onconventionele maar uiterst briljante manier (*Venus is geen Vamp*, 307). In het onderste paneel ontvangt Wijsheid staand tussen leeuwinnen mensen in haar tempel met open armen. Hartelijk, liefdevol en vooral verheugd. Daarboven is er tussen twee cherubijnen de cherubijentroon waar men -man of vrouw- plaats neemt wanneer men in het heilige der heilige in de tempel haar wijsheid ontvangt. Daarboven voeden twee geiten zich aan haar vurige en geurende boom van leven, die wijsheid en eeuwig leven geeft. Daar weer boven zie je haar als de verlichtende zonnenschijf met de grote vleugels terwijl zij daarbij het jonge stierkalf onder haar vleugels neemt en inwijdt. De staander toont naar haar mening de opeenvolgende fasen van inwijding tot Wijsheid in de (eerste) tempel. Ik raak zo enthousiast dat ik haar spontaan omarm en haar op haar rechterwang kus en zeg: 'Margaret you are briljant'. En passant corrigeert zij het volgens haar onjuist vertaalde Hebreeuws van nieuwe vondsten bij Kuntillet Arjud in de Sinaï en Chirbet el Qom bij Hebron (*Van Venus tot Madonna*, 398-400; *Van Sophia tot Maria*, 142; *Venus is geen Vamp*, 271). Het zou niet gaan over Jahwe en zijn Asjera in de zin van hulpje en verlengstuk; nee het gaat over Asjera de Moeder en haar zoon Jahwe maar het wordt door moderne vertalers niet gezien. Kijk maar naar de vele symbolen rond de moederkoe en haar geliefde (gouden) stierkalf (verg. *Ex 32:3-6*, *Van Venus tot Madonna*, 410). Alle verloren brokstukken lijken in elkaar te vloeien. Zij leest de beeldtaal van de Moeder alsof het haar moedertaal is en corrigeert daarbij al de bestaande interpretaties zoals die rond de standaard van Ta'anach. Hoe bijzonder.

Tijd van afscheid. Direct hierna is onze tijd om want twee Engelse theologen komen voor de lunch en het gesprek neemt een andere wending. Maar dan tegen tweeën is het tijd om afscheid te nemen en op huis aan te gaan. Wanneer ik de deur uitstap, zeg ik - na de speurtocht van twee jaar naar Margaret nog vers in het geheugen- met een intens dankbaar hart in een opwelling: 'Margaret, you are my Lost Lady en I will keep waving at you'. Moge haar werk tot de komende generaties doordringen, al wordt het oeuvre tot nu toe nog geweerd uit en doodgezwegen in de gevestigde bastions van de traditionele theologie in universiteiten als Oxford en Cambridge. Hoewel zij zichzelf niet als feministe beschouwt -het woord feminisme roept naar haar zeggen weerstand op in hedendaags Engeland-, spreekt zij desondanks herhaaldelijk over de oogkleppen van 'patriarchy' of te wel het patriarchale denken. Margaret Barker zelve is de levende manifestatie van hoe geïntegreerde kennis tot wijsheid wordt. Zij krijgt momenteel nationale en internationale erkenning. Als blijk hiervan werd zij door koningin Elisabeth plechtig geridderd.

Daarnaast ontving zij van de groene patriarch als blijk van grote waardering voor tien jaar belangeloze inzet en ondersteuning een ikoon die de boom des levens of te wel Wijsheid, de

Moeder, voorstelt. Zo bloeit de boom des levens in het huis van Margaret Barker. Zo waait de inspiratie of adem of wind van de Heilige Geest in de studeerkamer van Margaret Barker.

Daarom ontving zij van academie PanSophia de PanSophia-duif. Deze zilveren duif draagt tussen de beide pootjes de ronde cirkel van de goddelijke moeder en werd in India in de buurt van de tempel van de Moeder (Matrimandir) speciaal voor de academie gemaakt. Moge Geest en Wijsheid haar gezondheid en kracht geven haar belangrijke werk voort te zetten. Moge zij voor anderen een levende manifestatie zijn en blijven van een bloeiende en lichtgevende boom des levens.

Dr Annine van der Meer (verslag)

Godsdiensthistoricus en theoloog.

Voorzitter van de Nederlandse academie PanSophia, kenniscentrum voor matriarchaat en eenheidsbewustzijn.

Gegevens over summerschool

SUMMER SCHOOL NEXT YEAR

Temple Theology led by Margaret Barker

Temple Theology is a fast growing new way of doing biblical study, rediscovering the roots of Christianity in the world of the Jerusalem temple. In this one week non-residential school we shall explore how temple symbolism, belief and practice shaped Christian faith and culture. Temple Theology is changing how we understand Christian origins and the Christian relationship to Judaism.

Dates: 8th–12th August 2011, 10am–4pm each day. Four sessions each day.

Venue: Borrowwash Methodist Church, near Derby (3 miles west of Junction 25 of the M1). There is ample parking nearby.

Cost: £12.00 per day or £50.00 for the complete week. In aid of Borrowwash Methodist Church.

Booking: Places are limited. Please book via the 'email Margaret Barker' link on this website and pay on the first day.

You will need to bring a Bible and a packed lunch. Hot and cold drinks will be provided.

Margaret Barker (and others) have established a [Temple Studies Group](#) to convene symposia on Temple themes. The first was on 8 November 2008, at Stephen's House, Oxford: '[Melchizedek in Scripture, Tradition and Liturgy](#)'.

Further information can be found on the [Temple Studies Group](#) website.

Bovenstaande info is te vinden op <http://www.margaretbarker.com/Teaching/default.htm> en Email bkmarginet@hotmail.com.